velarizarea prin z (dz), *velarizarea prin* [t], [d], [n], [r], *velarizarea prin* [t], *velarizarea prin* [r], *fenomene de hipercorectitudine*, *durificarea lui* [r], *grupuri de consoane şi alte fenomene în domeniul consonantismului*.

În concluzie, evidenţiem că lucrarea autoarei Luminiţa Drugă se constituie într-un studiu riguros, privind dezvoltarea limbii române literare din prima jumătate a secolului al XVII-lea. Elementele de noutate constau în rafinamentul lingvistic, în eleganţa expunerii şi a abordării *Cazaniei* lui Varlaam.

În anul Varlaam şi nu numai, prezenta lucrare devine o sursă vie de cunoaştere a fenomenelor lingvistice din perspectivă atât diacronică, cât şi sincronică, prin faptul că sunt oferite modele de analiză a textului *Cazaniei* (vezi şi vol. II). Munca pe text, extragerea şi interpretarea asiduă a faptelor lingvistice, din punct de vedere fonetic (în volumul I), morfologic şi lexical (volumul al II-lea) reprezintă modele de abordare temeinică a limbii române literare.

Semnalăm că nu mulţi autori procedează într-o manieră asemănătoare; majoritatea doar extrag texte pe care le propun analizei lingvistice, fără a oferi modele de analiză[1] a acestora.

Mihaela Buzatu
Facultatea de Litere, Universitatea din Bacău
România

Stelian DUMISTRĂCEL, **Limbajul publicistic românesc din perspectiva stilurilor funcţionale**, Iaşi, Institutul European, 2006, 278 p.

Cartea cercetătorului ieşean Stelian Dumistrăcel, reputat specialist în domeniul cercetării limbii (cu preocupări diverse: de la dialectologie şi antropologie culturală până la discurs jurnalistic) şi profesor universitar apreciat, reprezintă o lucrare de referinţă de care vor trebui să ţină seama cei interesaţi de stilistica funcţională în general şi, mai ales, cei interesaţi de specificul limbajului publicistic.

Lucrarea, compusă din trei părţi, are ca punct de plecare cercetarea unei probleme generale de pragmatică a comunicării, şi anume analiza interacţiunii dintre emiţător şi destinatar în cadrul discursului public, atenţia fiind îndreptată, cu precădere, asupra elementelor de construcţie prin care se urmăreşte şi se realizează *feedback*-ul. În acest sens, obiectul investigaţiei l-a constituit prezenţa, în limbajul publicistic, a enunţurilor aparţinând discursului repetat, pornindu-se, aşadar, de la conceptul coşerian de „discurs repetat" (în continuare: DR), reprezentat de tot ceea ce este, în vorbirea unei comunităţi, expresie mai mult sau mai puţin fixă (citate celebre, expresii şi locuţiuni, clişee etc.).

De altfel, se poate aprecia că, în momentul de faţă, ideile lui E. Coşeriu referitoare la DR au fost dezvoltate de Stelian Dumistrăcel sub cel puţin trei aspecte, evidenţiate în preocupări vizând: [a] clasificarea speciilor din sfera DR; [b] stabilirea tipurilor de modificare a enunţurilor aparţinând DR; [c] analiza efectelor stilistice şi din sfera pragmaticii generate de modificarea acestor enunţuri.

În prima parte a lucrării, intitulată *În căutarea funcţiei relevante*, Stelian Dumistrăcel se ocupă de identificarea unei funcţii specifice limbajului publicistic. Respectând principiul tradiţiei (recomandat în cercetare de Eugeniu Coşeriu), autorul revine la fondatori (în mai multe rânduri), pentru început recuperând *faticul* în accepţiunea sa originară, adică reevaluând conceptul „phatic communion" aşa cum apare acesta la antropologul Bronislaw Malinowski (drept manifestare complexă pe plan social a interacţiunii lingvistice, ceea ce reprezintă, în fond, intenţia de a menţine sentimentul comunităţii, al solidarităţii) şi corelându-l apoi cu funcţia de apel a

[1] Să se vadă în acest sens şi o altă lucrare a autoarei Luminiţa Drugă: *Limba română literară veche. Repere de analiză*, Editura EduSoft, Bacău, 2006.

BDD-R57 © 2007 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:46:47 UTC)

limbajului, adică a semnului întrebuinţat într-un act lingvistic concret (determinată de Karl Bühler). Concluzia care se impune este că „*textul jurnalistic se resimte de atracţia instituirii unei ‚comuniuni fatice' sui-generis, ale cărei manifestări textuale pot fi atribuite unei funcţii ‚fatice' ca o componentă a funcţiei ‚de apel' a discursului, de factură manipulatoare, orientată, dincolo de instaurarea empatiei, spre seducerea şi chiar incitarea directă a receptorului*" (p. 30).

O altă contribuţie remarcabilă pe care o descoperim aici este originala reproiectare, cu caracter de sinteză, a structurii stilurilor funcţionale. În delimitarea acestora, cercetătorul porneşte de la distincţiile operate de trei iluştri înaintaşi: Aristotel, Ion Heliade Rădulescu şi Karl Bühler. Rezultă, în baza relaţiei dintre „funcţii" (după Bühler – denotarea, manifestarea şi apelul), „uzuri" (după Aristotel – uzul ştiinţific, cel poetic şi cel practic), respectiv „limbi" (după Heliade Rădulescu – „limba ştiinţei sau a duhului", „limba inimei sau a simtimentului" şi „limba politicii"), doar trei stiluri funcţionale: stilul tehnico-ştiinţific, stilul beletristic (prezente în toate clasificările de până acum şi acceptate de toţi specialiştii) şi *stilul comunicării publice şi private*. După o serie de distincţii (după diverse criterii: raporturile dintre emiţător şi receptor, faticitatea, tipul enunţării), Stelian Dumistrăcel determină şi poziţia limbajului publicistic, ca specie a discursului public, acesta, la rându-i, fiind subgen al stilului comunicării publice şi private literare. Ca aplicaţie pentru conceptul de registru, specialistul ieşean tratează limbajul epistolar, după care abordează, într-o secţiune aparte, problema „*antecesoarelor orale şi „populare" ale stilurilor şi limbajelor literare*".

Partea a doua, „*Faticitatea" în acţiune*, cuprinde analize referitoare la modul în care enunţurile aparţinând discursului repetat sunt convocate în titlurile din presă (din perspectiva unui „contract de comunicare" pe fond de empatie, seducţie şi incitare) şi destructurate / restructurate după regulile „figurilor de construcţie" formulate de Quintilian şi cunoscute sub numele de „quadripartita ratio" (*adiectio, detractio, immutatio şi transmutatio*) – pentru prima dată aplicate, de Stelian Dumistrăcel, la problemele frazeologiei. Materialul discutat, prezentat după respectivele figuri de (re)construcţie, este doar o selecţie, întrucât, aşa cum precizează însuşi autorul, în prefaţă, această lucrare se află în raport de complementaritate (şi dependenţă) cu (de) o altă carte, apărută între timp, *Discursul repetat în textul jurnalistic. Tentaţia instituirii comuniunii fatice prin mass-media* (Editura Universităţii „Al. I. Cuza", 2006).

Cea de-a treia parte, cea mai întinsă, sub numele *Limbajul publicistic din perspectiva contractului de comunicare. Radiografii*, adună o serie de contribuţii ale autorului vizând, în special, unele greşeli (sau, cum eufemistic le numeşte Stelian Dumistrăcel, „câteva categorii de fapte deviante") a căror pernicioasă stăruinţă poate fi constatată în exprimarea orală şi/sau scrisă a jurnaliştilor contemporani. Dintre acestea, amintim tratarea lor în secţiuni precum: *Avataruri ale pronunţiei şi ale scrierii (Germana în suferinţă, Scrierea „emailată", Sedilele autorităţii* etc.), *Deictice pseudoperformante şi interferenţe ale registrelor (În luptă cu „deci", „Haideţi" moderator* etc.), *Sub semnul modelului şi al clişeului,* şi una intitulată *Mozaic de actualitate (Viţadevie, Urbi et orbi, Eleva României* etc.), capitolul încheindu-se cu „deziderate şi avantaje ale respectării clauzelor unui contract". Comentariile sunt deosebit de pertinente (vezi, de pildă, paginile dedicate abaterilor de la norma „limbii exemplare" din pronunţarea unor oameni de televiziune, care nu puteau scăpa urechii unui dialectolog), delectând prin ironia fină ce le străbate şi (de ce nu?) printr-o anumită savoare stilistică pe care nu mulţi cercetători o posedă.

Rod al unor preocupări de mai bine de un deceniu, cartea profesorului ieşean se adresează nu doar lingviştilor, ci şi studenţilor de la jurnalism sau jurnaliştilor practicanţi care pot descoperi aici principii şi elemente-cheie privind „patria" lor, adică limba română, cu determinarea ulterioară a limbajului publicistic.

Cristinel Munteanu
Universitatea „Constantin Brâncoveanu" Piteşti, Filiala Brăila
România

BDD-R57 © 2007 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-21 04:46:47 UTC)